

SLOVENSKI NAROD

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: **UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A. MILANO.**

Madrid, 23. marca. s. Španski policiji se je po dolgi preiskavi posrečilo izslediti celice takozvane markistične mladine, ki so bile dejansko v službi angleške informacijske službe, ki se z vsemi sredstvi prizadeva, da bi ovirala delo španskih oblasti in obnovila v Španiji režim, ki bi odstavljal generala Franco. Pri preiskavah so zaplenili mnogo dokumentov, iz katerih izhaja, da Angličji, ki so se proglasili za prijateljske španske vlade niso zamudili nobene prilike, da ji ne bi povzročili težav in so po svojih diplomatskih in konzularnih zastopstvih podpirali boljševiski pokret z denarjem in propagandnim gradivom.

Letalci pa ta tako naglo opravili svoja naloga, de ni bilo mogućnosti doploviti ladjice, ki sta ju zavratile. Vsekakor gre za parnik s dvema dimnikoma, ki je moral biti moćno oboružen glede na silni zaprtni oženj iz njegovih topov i strojne. Zelo verjetno je, da je bila to celo vojna ladja. Obe letalci sta sprožili proti njej oba svoja torpeda i nato jima je s drzinim obratom uspelo izvit i se iz območja zapor-nega ognja. Posadiki obeh letalci sta še opa-jali, kako sta torpeda razbila ladjo, da ope-

Potres v daljavi

Florenca, 23. marca. a. Na tukajšnjem seizmografskem observatoriju so v pretekli noči ob 1.30 registrirali potres. Njegov epicenter je bil 9.820 km oddaljen od Florence v smeri proti vzhodu. Ob 4.16 se je potres ponovil. Sunek pa je bil znatno šibkejši od prvega.

Obnovite naročnino!

NEDELJSKI SPORT

Nogometna nedelja brez presenečenj

V vodstvu nič novega — Roma in Vicenza zopet poraženi

Največja stiska za mesta je v sredini tabel obeh divizij

Ljubljana, 23. marca

Včerajšnje tekme v okviru XXI kola za italijansko nogometno prvenstvo v diviziji A so se končale po pričakovanju. Upravičeno trdimo to tudi za poraz Rome v Milanu, saj njeni uspehi oziroma boljše neuspehi v zadnjih tednih kažejo stalno tendenco k popušcanju. Moštvo sicer še ni dokončno zaigralo vseh šans, vendar bo moralo ravno včerajšnja izguba točko odločilna.

Torino je včeraj premagal Napoli in vodi z naskokom dveh točk pred Venezijo. Toda tekma v Torinu bi se bila kmalu sprevrgla v največje presenečenje, posebno če pomislimo, da je Napoli v tabeli na predzadnjem mestu. Do 43. minute prvega polčasa je Napoli vodil 3:0! Napolitanci so začeli s silnim elanom in vse njihove vrste so dobro delovale posebno pa še napad. Torino so se morali braniti na vse pretege, vendar niso preprečili, da bi jim Napolitanci v 9., 23. in 24. minuti ne potresli mreže. Kasneje so pa popuščali in počasi je iniciativno prevzemal Torino, ki je še do odmora v 43. in 44. minuti znižal na 3:2. Izenačenja je Napolitance rešil sodnik, ki je odločil polčas v trenutku, ko je bila žoga neubranljivo na poti v njihovo mrežo. V drugem polčasu pa so Torinci bili v popolni premoči in je Napoli docela popustil. V 20., 25. in 31. minuti so zabili še tri gole in si tako zagotovili potrebni točki.

Venezija je doma sprejela drugi torinski klub Juventus, ki mu je zveza diskvalificirala za tri nedelje dva najboljša igralca zaradi spopadov na tekmi prejšnje nedelje z Atalanto. Venezia je prišla v prednost že v prvem polčasu z dvema zgodnjema golom, ki je potem ostalo do konca.

Veliko borbo so gledali v Milanu na tekmi med Romo in Milanom. Domači navijači so burno navijali za svoje ljubljence in ob koncu vseh poizvedav njihovih zaslug zmagali. Milano je prišel v vodstvo že v 7. minuti prvega polčasa, ko je desna zveza Meazza s pasirano bombo premagal vratarja Rome Masettija. Romcem se je ponudila potem šele v 33. minuti priložnost za izenačenje. Zaradi prestopka v 10metrskem prostoru je sodnik diktiral enajstmetrovko. Streljal jo je leva zveza Coschia, poslal pa je žogo mimo vrat. Šele sedem minut pozneje je isti igralec zabil gol in izenačil stanje, kar je ostalo do odmora. V drugem polčasu je spet prvi spremeni razmerje Milano. Srednji napadalec Boffi je v 4. minuti povikal na 2:1 v 20. minuti pa desno krilo Bollano na 3:1. Znižalo je potem stanje desno krilo Krievici v 37. minuti, pet minut pred koncem pa je Bollano postavil končni rezultat na 4:2.

Genova je gostovala v Bergamu proti Atalanti. Na pot je šla deloma zaradi diskvalifikacije, deloma zaradi drugih zadržkov brez dveh močnih igralcev. Toda uspešno ji je iz odnesli točko tako da si je ohranila še vedno svoje četrto mesto v tabeli. Peto je zasedel Lazio, ki je doma premagal Livorno. Romci so bili vso tekmo v premoči in so Livornčani le četrte ure sredi tekme bili resnično enakovredni partner. Dva gola je zabil za Lazio Piola in sicer že v 3. in 34. minuti prvega polčasa. V drugem polčasu je bil postavljen končni rezultat v 26. minuti, ko je desna zveza Pisa potresel tretji mrežo gostov.

Bologna, lanskoletni prvak, je včeraj nastopila v Triestu. Triestinci je s pravilno taktiko uspelo odvzeti ji obe točki in si tako z dvema zaporednima zmagama izdatno izboljšati položaj. Za Triestino je bil uspešen v 23. minuti drugega polčasa levo krilo Ferrari, potem pa se je moštvo omejilo na obrambo in očuvalo rezultat do konca. Z včerajšnjo zmago se je Triestina uvrstila na 8. mesto v tabeli.

V Firenci je Fiorentina izdatno porazila Ambrosiano. Vrsto golov je otvoril njena desna zveza Penzo v 23. minuti. V drugem polčasu pa je bil uspešen zlasti njen srednji napadalec Gei, ki je povikal rezultat v 10., 24. in 40. minuti. Ambrosiani je uspelo zabiti častni gol. Končno je v Genovi Liguria porazila tesno Modeno.

Podrobno so rezultati naslednji:

v Firenci: Fiorentina—Ambrosiana 4:1 (1:0)

v Romi: Lazio—Livorno 3:0 (2:0)

v Genovi: Liguria—Modena 2:1 (1:0)

v Torinu: Torino—Napoli 5:3 (2:3)

v Triestu: Triestina—Bologna 1:0 (0:0)

v Bergamu: Atalanta—Genova 0:0

v Veneziji: Venezia—Juventus 2:0 (2:0)

v Milanu: Milano—Roma 4:2 (1:1)

Tabela pa je takale:

Torino (35:25) 30, Venezia (29:16) 28, Roma (32:18) 27, Genova (32:21) 24, Lazio (38:28) 23, Juventus (32:30) 22, Bologna (34:25) 21, Triestina (20:22) 21, Milano (40:34) 20, Atalanta (27:27) 19, Ambrosiana (25:29) 19, Fiorentina (33:38) 19, Liguria

(30:37) 19, Livorno (25:38) 18, Napoli (22:40) 14, Modena (14:42) 12.

V diviziji B je Bari s tesno zmago nad Alessandrijo, ki se naglo izgublja z vrha tabele, ohranil vodstvo še naprej. Vicenza pa je včeraj spravila že drugi poraz, ki jo je potisnil celo na četrto mesto. Drugo je pripadlo Padovi, tretje pa Novari, ki je v Lodiju premagala Fanfullo. Razen teh rezultatov je treba poudariti še visoko zmago Fiumane v Reggiji Emiliji in Prata v Busto Arsiziju.

Tekme so se končale z naslednjimi rezultati:

v Speziji: Spezia—Savona 3:0, v Alessandriji: Bari—Alessandria 1:0, v Busto Arsiziju: Prato—Pro Patria 2:1, v Pescari: Pescara—Vicenza 2:0(1), v Padovi: Padova—Udinese 2:1, v Reggiji Emiliji: Fiumana—Reggina 4:0, v Pisi: Pisa—Lucchese 1:0, v Lodiju: Novara—Fanfulla 1:0, in v Bresciji: Brescia—Siena 2:0.

Stanje v tabeli je po včerajšnjih tekmah: Bari (30:17) 31, Padova (33:12) 30, Novara (31:13) 29, Vicenza (31:10) 28, Brescia (37:20) 26, Pescara (29:17) 26, Spezia (27:20) 24, Alessandria (27:20) 23, Fanfulla (31:25) 22, Pisa (26:36) 20, Udinese (20:28) 20, Savona (28:29) 18, Pro Patria (24:26) 16, Siena (26:30) 16, Prato (18:35) 16, Fiumana (24:37) 15, Reggina (14:32) 12, Lucchese (14:63) 6.

Lucchese, ki je včeraj podlegel tesno Pisi, je na praznik igral proti Pro Patrii. Bil je visoko poražen 1:6.

Hokey: SC Davos—AMDG 4:0

V Milanu so ponovno nastopili švicarski hokejisti, in sicer moštvo SC Davosa. Kakor znano se Milančani pripravljajo za prihodnjo nedeljo, ko bodo kot italijanska reprezentanca nastopili proti Nemcem. Švicarji so premagali AMG 4:0, pri čemer se je zlasti uveljavil njihov izvrstni napad, ki je tehnično močno prekašal domačega.

Južnoameriško teniško prvenstvo odpovedano

Časopisna agencija Centraltelevora poroča iz Rio de Janeira, da je bilo v zadnjem hipu odpovedano južnoameriško teniško prvenstvo, ki bi moralo biti kot velika sportska manifestacija v brazilski prestolnici. Prireditelj utemeljuje odgovor z velikimi težavami, ki so združene z nabavo zadostne količine žog za tako velik turnir. Delo na pa so težave tudi s potovanji, ker je bil promet delno omejen.

Glas o popolni ustavitvi sportnega dela prihaja tudi iz Avstralije, kjer je vrhovna sportna zveza odpovedala vse sportne prireditve.

V Bologni tek na 10 km

Poveljstvo VI. legije železniške milice v Bologni je včeraj priredilo tek na 10 km, ki so se ga udeležili številni znani tekači, med njimi tudi zmagovalec v cross-countryju Costantino Salvatore. Tekmovanje je močno oviralo deževno vreme. Zmagal je Bevilacqua, drugi je bil Costantino, tretji Padovani in četrty Monari.

Obenem so tekmovali tudi v hoji na enako razdaljo.

Nov spored v Veselem teatru

Ljubljana, 23. marca

V soboto zvečer in v nedeljo so v »Veselim teatru« dajali nov, 17. spored. Kakor na dosedanjih predstavah, se je tudi to pot zbralo mnogostevilno občinstvo, ki je z napetostjo sledilo novim točkam. Nov spored obsega šest točk, ki so povzročile med gledalci in še posebno med gledalkami obilico smeha.

Novi spored je otvoril g. Podkrajšek, ki ga je občinstvo predstavilo. Sledila je prva točka »Rodovnik«, v kateri nastopajo gđ. Remčeva, ga Gorinškova in g. Verdonik. Kovič in Potušek. Šaljiva enodejanka »Rodovnik« je posrečena in učinkovita domolovna, romantično šaljiva nastojanje je močno vžgalo posebno nastop starega grofa in grofice, ki sta se poavila v razburjeni domišljiji mladega grofa-ženina, ki se brani »neplemenitost« nevste, in ki ju je avtor posebej. Posebno je presenetil nastop grofice, kramljajoče v jeziku Primoža Trubarja. V drugi točki »Mila lunica«, ne preveč posrečeni in zadeti pevski slikci, je prišlo do izraza milo petje gđ. Kovačeve; dorasel partner pa ji je bil glas g. Gorinška. Vendar pa ta točka skorajda ne spada v spored šaljivih komadov, ker utegne biti v marsičem pretesna. Val smeha je med občinstvom povzročila burka v enem

dejanju »Sramežljivi ženina«, ki sicer ni nova, a po dobrem podajanju gđ. Remčeve, Kovačeve, ga Gorinškove in g. Koviča in Verdonika, zadostno užigajoča. Sramežljivi žena je podal Verdonik, njegovo mater Gorinškova, nevste je Remčeva in Kovačeva. Sramežljivi ženin je bil prav dober, prav tako sta se postavila Kovič in Kovačeva. Brez dvoma najboljši pa je bil g. Danilo Gorinšek, ki je presenečenemu občinstvu dobro četrt ure razlagal, kako je zadel milijon, v jeziku, nenavadno bogatem tujk... Sledila je točka »Pri tenisu«, v kateri so nastopali gđ. Kovačeva, ga Gorinškova in g. Kovič. Posrečena je bila zaključna točka šaloigra »Mutece«, v kateri nastopajo: g. Gorinšek, Pirnat, Verdonik in Potušek. Nerveznega malomeščana v zobozdravniški čakalnici, ki se ne more sprizgajati z »mutastim« pacientom, je dovršeno podal Dolinšek Smeha kar ni hotelo biti konca, le konec je razmeroma razočaral.

Novi spored v »Veselim teatru« je v splošnem posrečeno sestavljen neumestno so bile le včasih predolge pavze med odmorom, odnosno med posameznimi točkami in nastopom konferansjeja. Šaljiv spored mora biti predvajan s filmsko naglico in ne sme poznati odmorov. Občinstvo je zapustilo dvorano zelo dobre volje.

Dogoni klavne živine

Prehranjevalni zavod Visokega Komisarata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-le dogone za klavne živine:

dne 30. III. 1942 v Motliki za govedo in prašiče;

dne 31. III. 1942. v Novem mestu za govedo in prašiče;

dne 31. III. 1942. v Mokronogu za govedo in prašiče;

dne 1. IV. 1942. v Velikih Laščah za govedo in prašiče;

dne 1. IV. 1942. v Logatcu za govedo in prašiče.

S Spodnje Štajerske

— Vojni doživljaji v besedi in sliki. Vojni slikar nadporočnik Trenk je bil z generalom Dietlom na bojiščih na Norveškem. Finskem in v Rusiji. Svoje slike je razstavljal tudi v nekaterih mestih Spodnje Štajerske. Razstava je bila prirejena pod naslovom »Planika in lovci«. O svojih vojnih doživljajih v teh deželah bo pa predaval po Spodnjem Štajerskem in sicer v Mariboru v sredo 25. t. m., v Šoštanju v četrtek 26. v Trbovljah v petek 27. in v Ptuj v soboto 28. t. m. O vojnih doživljajih v deželi polnočnega solca pa prodava kapitan dipl. Ing. Ingomer Dosudil, čigar predavanje v Mariboru je bilo razprodano in je vzbudilo posebno zanimanje, pa tudi zaslužen obdobjanje. Njegovi barvnati posnetki z ruskega bojišča nudijo zanimiv vpogled v rušastvo nemških vojakov daleč gori na severu. Kapitan Dosudil bo ponovil svoje predavanje jutri v Ljutomeru, v sredo v Slovenski Bistrici, v četrtek v Dobrni, v petek v Rogški Slatini in v soboto v Celju.

— Spominska svečanost v St. Lovrencu na Pohorju. V okviru počastitve spomina padlih nemških junakov je bila v nedeljo 15. t. m. v St. Lovrencu na Pohorju svečano odkrita spominska plošča 77 v prvi svetovni vojni padlim vojakom in dvema junakoma sedanje vojne. Svečanosti je prisostvovala vse prebivalstvo. Poleg svojcev padlih vojakov in vojnih invalidov so bili navzoči tudi vodja okrožnega urada štajerskega Heimabunda, župan in zastopniki poedinih uradov. Trg pred lepo okrašeno spominsko ploščo je bil poln vojaštva, udeležencev prve svetovne vojne in nemške mladine. Vodja krajevne skupine je po odkritju položil na spominsko ploščo venec Heimabunda. Svečanost je bila zaključena s prepevanjem ljudskih pesmi, ki jih je pelo vse zbrano občinstvo.

— Cepljenje proti davici v ptujskem okrožju. Šef civilne uprave na Spodnjem Štajerskem je odredil, da bo v aprilu v vseh občinah ptujskega okrožja cepljenje proti davici. Cepti se bodo morali dati otroci, rojeni v letih 1933 do 1939. Dosedanja izkušnje z zaščitnim cepljenjem so pokazale, da je to zelo učinkovito sredstvo proti davici.

— Težka nesreča. V torek se je pripetila na železniškem prelazu pri Pesnici težka nesreča. Tik pred zavornico, ki še ni bila spuščena, je ostal voz z volovsko vprego, ko je privozil vlak. Vola sta se ustrašila vlaka in podrla 10 letno delavčovo hčerko Ludviko Laufer, ki ji je stopil en vol še na glavo. K sreči se je zavornica še pravčasno zaprla, sicer bi bila nesreča še mnogo hujša. Nesrečnemu otroku je pa šlo čez glavo tudi eno kolo tako, da je obležal nezavesten. Prepeljali so ga v mariborsko bolnico.

nanjem in solzami?

Lorient je skomignil z ramen.

— Evo ti primera površnega presojanja po golem videzu. Ker je Lidija izredno nežna in dražestna, očarljiva kakor rajčica, jo smatraš za slabo, površno, plaho, in omahljivo... Prepričan sem pa, da se motiš. Da, ljubi vse, kar more nuditi človeku razkošje in pravico ima do tega, saj sva bogata. Da, to je razvajen otrok, ki ničesar ne ve o življenju, ki ne pozna denarnih vprašanj, ki se da ujkati udobnemu, brezskrbnemu življenju, do katerega ji daje pravico njena lepota. Toda v teh šestih letih, odkar sva poročena, sem jo dobro spoznal, o tem si lahko prepričan. In vem, da bi rajčica našla v sebi dovolj poguma, če bi naju zadel kruta usoda, razvajeni otrok bi ne klonil glave, ne plakal bi, temveč bi pogumno pogledal nesreči v obraz.

— Dragi moj, rajčice, kakor praviš, nimajo moči, da bi kljubovale udarcem usode. To ni njihova krivda. Toda izključno ni, da se ne motiš. V nekaterih ženskah in sicer baš v navidezno najnežnejših, se najdejo neizmerni viri energije. Gotovo se motim, seveda, da me silil izgruba v brido v črnogledost... Zbogom do jutri... Segla sta si v roke. Desmures je nadaljeval svojo pot po bulvarju. Lorient je pa zavil levo proti svojemu domu.

Težke misli so mu rotile po glavi. Desmuresove besede so bile sprožile v njem vprašanje, o katerem nikoli ni razmišljal. ki si ga še nikoli ni zastavil. Čeprav je prejel ugovarjal, mu je bilo zdej jasno, da prav za prav ne pozna bitja, ki je delilo z njim življenje in ki ga je tako nežno nazival »moja rajčica«... Kaj ko bi Lidija

Koncert pianistke Rossane Bottai

Drevi ob 18.30 bo v veliki Filharmonični dvorani klavirski koncert pianistke Rossane Bottai z naslednjim sporedom: 1. Vivaldi: Koncert v d-molu, 2. Chopin: Scherzo v H-molu. Dve etudi. Poloneza v asduru. 3. Musella: Marina. Pick - Mangiagalli: Rondo. Liszt: Rapsodija št. 2. Na koncert opozarjamo. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice in pred pričetkom koncerta v veži Filharmoničnega poslopja.

— Kaznovani verižniki. Oddelek za nadzorstvo nad cenami pri policijskem ravnanstvu v Mariboru je kaznoval prejšnji teden več obrtnikov in kmetovalcev zaradi navijanja cen. Kazni so bile večinoma denarne, nekaj pa tudi zapornih. Poleg tega je bilo zaplenjenih mnogo živil, ki so jih skušali verižniki vthotapiti v mesto.

— Novi grobovi. V Mariboru so umrli: prekaževalec Václav Ledvinka, star 65 let, železniški vpokojenec Ferdinand Dreio, star 66 let, bivši mesar Gregor Schrott, star 73 let, steklarjeva žena Ursula Zibert, stara 47 let, višji režiser Artur Hey z Dunaja, star 59 let, železniški delovodja Ernst Heidenkummer, star 49 let, kovačev sinček Franc Gomsil, zasebnica Marija Šusteršič, stara 73 let, hišni posestnik Jakob Haring, star 91 let, vinčar Josip Ser, star 73 let, zasebnik Martin Dominik, star 81 let, in delavčeva hči Kristina Kmetec, stara 18 let.

Rejcem malih živali

Ljubljana, 23. marca

Ko nastopi pomlad, začne mali gospodari, rejci malih živali skrbeti za nov zaroč.

Pri kokosčereh je zlasti važno, da se izvalje piščanci že aprila, ker le taki dorastejo do zime in tedaj, ko je pomanjkanje jaje največje, že tudi neso. Prehrana jajčaric, ki pozimi neso je s tem poplačana, medtem ko je prehrana pozneje izvaljenega zaroč brez koristi, ker te jajčice začno nesti šele naslednje pomladi.

Prav marca pa kokiši še ne kokažo rade. Tako smo v tem času navezani predvsem na umetno valjenje. In Društvo Mali gospodar v Ljubljani je začelo zbirati prijave za umetno valjenje. Zanimanje je veliko. Društvo vabi vse, ki so prijaviteli, da žele umetno izvaljevati piščance, da se zgledajo najkasneje do 26. t. m. v društveni pisarni na Gallusovem nabrežju 33. da dobe naslove dobaviteljev valilnih jajc, da si jih nabavijo in oddajo društvu, ker bo društvo s 27. t. m. začelo izvajati umetno valitev. Prijavitelj se lahko tudi nudi reflektanti. V pisarni dobe podrobna pojasnila.

Isto društvo bo med rejce tudi letoš razdelilo plemenske živali. Predvsem bo razdeljevalo kunce, koze in po možnosti tudi perjad. Reflektanti morajo društvu prijavit želje najkasneje do konca marca. Živali bodo dobili predvsem člani, ki lahko uspešno goje živali in bodo lahko vrnili živali iz prijere. Z razdeljevanjem žil društvo pospešiti zanimanje za rejo čistih pasem in omogočiti zlasti manj premožnim, da dosežejo dobro rejo.

Radio Ljubljana

TOREK, 24. MARCA 1942-XX

7.30: Poročila v slovensščini. 7.45: Lahka glasba — v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijansščini. 12.15: Koncert pianistke Rossane Bottai. 12.40: Koncert violinstke Franke Rojčeve (pri klavirju Marta Bizjak-Vajjalo). 13: Napoved časa — poročila v italijansščini. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensščini. 13.20: Filmska glasba — orkester vodi dirigent Zeme. 14: Poročila v italijansščini. 14.15: Radijski orkester, vodi dirigent Dragi Mario Šijanec — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovensščini. 17.15: Koncert sodobne italijanske glasbe, vodi dirigent Ettore Gracis. 19.30: Poročila v slovensščini. 19.45: Kvintet harmonik. 20: Napoved časa — poročila v italijansščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensščini. 20.35: Koncert izvajaja papeški zavod za sveto glasbo s sodelovanjem družbe ELAR — v odmoru predavanje v slovensščini. 21.25: Zanimivosti v slovensščini. 21.45: Cvetlične pesmi. 22.15: Sprehod v pomlad — orkester vodi dirigent Špaggiari. 22.45: Poročila v italijansščini.

SEKOA, 25. MARCA 1942-XX

7.30: Poročila v slovensščini. 7.45: Pisana glasba — v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijansščini. 12.15: Koncert tereta sester Stritarjevih. 12.40: Trio Ambrosiano. 13: Napoved časa — poročila v italijansščini. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensščini. 13.20:

Orkestralna in vokalna glasba — vodi dirigent Petralia. 13.50: Operetna glasba. 14: Poročila v italijansščini. 14.15: Koncert klavirne tria. 14.45: Poročila v slovensščini. 17.15: Fianistični duo Seifert-Demšar. 17.35: Filmska glasba — orkester vodi dirigent Zeme. 19: »Govorimo italijansko«, poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovensščini. 19.45: Avgust Stanko igra na harmoniko. 20: Napoved časa — poročila v italijansščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensščini. 20.40: Prenos iz gledališča »La Fenice« iz Venezije: drugo in tretje dejanje opere »Zastava sv. Jurij«. Glasba Maria Peragalla — Predavanje v slovensščini. 22.15: Koncert sopranistke Marije Fiorenza. 22.45: Poročila v italijansščini.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Ponedeljek, 23. marca: Viktorijan

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Prva zena
Kino Sloga: Veseli doživljaji
Kino Union: Santa Maria
Kino Moste: Neopravičena ura in Parada smeha

Koncert pianistke Rossane Bottai ob 18.30 v veliki Filharmonični dvorani
Razstava mojstra Fr. Kraja in generacije najmlajših v galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Komotar, Viš — Tržaška cesta.

Naše gledališče

DRAMA

Ponedeljek, 23. marca: Zaprt.

Torek, 24. marca: ob 17.30 Kanto X. Premiera. Red Premierski.

»Kanto X« je naslov zelo zabavne vesele igre, ki sta jo napisala znana pisatelja Bernauer in Oester. Delo imenujeta »veselo« o ljubezni in drugih nemoderjih rešeh. Dejanje se suča okrog misterioznega kanta X, ki ga je ustanovil advokat, da bi pomagal obubožani rodbini ljubčnega dekleta. To delo, ki vsebuje veliko moško komično vlogo, je imelo na stevalnih odrih velike uspehe. Igro je režiral Milan Kosič. Premiera bo v torek za red Premierski.

OPERA

Ponedeljek, 23. marca: Zaprt.

Torek, 24. marca: ob 17. Don Pasquale. Red A.

Nesreče

Ljubljana, 23. marca

Od sobote do davi je bilo v ljubljansko bolnico sprejetih nekaj več ponesrečencev kakor navadno. Med ponesrečenci je tudi precej otrok. Dveletna hči delavca iz Zelimelj Jurka Jamnik je padla pod voz; ima hude notranje poškodbe. — Rudolf Lekšan, 4letni železničarski ključavničar, se je ponesrečil pri delu; stroj mu je odtrgal dva prsta levece. — Triletna Tatjana Asterisk se je nevarno obrezala na desnici s pločevinsko škaflo. — Karol Selan, 20letni ključavničar iz Ljubljane, si je pri padcu zlomil desno nogo, ko je padel pri igri. — Marija Rebanšek, 7letna zasebnica iz Ljubljane, je padla doma na dvorišču in si zlomila levo nogo. — Andrej Miklavčič, 3letni sin strojevodje iz Ljubljane, je pri igri padel in si ranih koleno. — Jože Gruden, 6letni sin posestnika iz Starega urga, je padel z lestve in si zlomil desnico v komolcu. — Mara Smolej, 40letna gostilničarka iz Ljubljane, je padla na cesti in se ranila na glavi. — Jože Spacapan, 36letni šofer iz Ljubljane, je padel s kolesa in se potkolal na glavi. — Viljem Klarnik, 3letni sin železnčarja iz Ljubljane, je padel na cesti in se ranil na obrazu.

Z Goreniskega

— Ustanovitev sportnega in telovadnega društva na Bledu. V kino dvorani na Bledu je bilo te dni ob veliki udeležbi ustanovitveno sportno in telovadno društvo, ki ga vodi Metod Jekler-Tomež. Društvo ima 10 sekci in sicer za alpinizem, lahko atletiko, telovadbo, plavanje, tenis, nogomet, pingpong, boksanje in ročno žogo. Ker je na Bledu mnogo zanimanja za sport, se bo mlado društvo gotovo lepo razvilo, kar bo koristilo tudi tujskemu prometu.

DOBESEDNO VZETO

— Zdravnik je rekel, naj se varujem vsake vlaže, ker me muči revmatizem. — Saj to vendar ni tako hudo. — Seveda ne, človek ima čulen občutek, ko mora sedeti v prazni kadi in se umivati s suho gobo.

Rajčica

Bližala se je ura obeda. Lorient in Desmures sta odšla iz kluba. Oktobrski večer je bil krasen. Imela sta skupno pot in ubirala sta jo počasi peš. Desmures je izgubljal v bridgu neopretirgoma od pol petih do sedmih in zato je bil slabe volje, nagnjen k pesimizmu.

— Kako klavno življenje živiva. — je dejal z godrnjavim glasom. — Kako prazno in pusto je to najino življenje... Ko se človek tega zave, ga obide groza. Avtomobili, klubi, bridge, gledališča ali kabaret ponoči ali večeri v družbi. In tako gre dan za dnem. Cemu prav za prav živiva na svetu? Kaj počneva na svetu?

— No, kaj pa se hočeš, živiva in to je dovolj. — mu je ugovarjal Lorient. — To vendar nekaj pomeni. Sicer pa imava tudi vsak svoj poklic in opravljati morava svoje posle.

— Molči, prosim te! Najina poklica, najini posli, tvoji kakor moji, pomenijo samo, da spravljava dobiček in obrestni povsem zanesljivih podjetij, ki sva vanje vložila svoj denar, ne da bi nama bilo treba le s prstom ganiti za njihov provciv. Pa tudi če bi se hotela vmešavati v kaj, bi to stvari samo škodovalo... Midva sva brezplodna lenuha, to je izven dvoma.

— Kadar izgubiš v bridgu, postaneš vedno črnogled.

— Res me je ta šema Varleur v zadnji partiji ugnal v kozji rog. On igra nesmiselno. Toda premislil malo in priznal sva, da je res tako. Ker pogled, zdrava sva, pri svojih osemindesetih, štiridesetih letih na višku moči, pa drživa roke križem

„Izvolite žabje krake, polžji zrezek?“

Postni specialiteti, ki sta bili nekoč v velikih časteh — Letos se je število nabiralcev polžev po grmovjih okoliških vrtov zelo povečalo

Ljubljana, 23. marca. Se 14 dni in letošnja cerkvena posta bo konec. Letos ga skoro nismo opazili, še manj pa izkoristili njegovih gurmanških premostov, ki so nekdanj navduševali postnega se meščana in kmeta. Sedaj ko se naglo uveljavlja solnce in se je zemlja že dočela otresla zimskih prevleke, se že pojavljajo prvi iskalci postnih dobrin in šarijo pod grmovjem in po mlakah.

Druga leta je bila sezona za žabe o prazniku sv. Jožefa že na višku. Stari trnovski in krakovski žabarji so že stikali za njimi in okrog pomladanskega lova, ki je mnogokrat potoval z vsemi rekviziti romantike, so se pletle vsele zgodbe, ki so se vedno končale z največjim zadovoljstvom in zadoščenjem, ko so žabji kraki »priplavali« po grlu v žolodec. Toda ne samo Krakovčan in Trnovčan, ki se jim mora priznati mojstrstvo v tem hvaležnem poslu na barjanskih vodah in v nekdanjih volah in močvirjih ob opekarnah, tudi iz oddaljenejših okolice so kromale žabje postalice na ljubljanski trg. Ljubljanske gurmane so razveseljevali žabji kraki iz Tomišaja, Komende, Sore in iz Puštalja pri skofji Loki, kjer so se uveljavljali sloviti žabarji. Lov na žabe je bil v starih časih opravilo, ki je bilo primerno ob vseh letnih dobah, razen pozimi. Žabe so se morale štrvovati, če jih je zalotila roka spretnega žabarja, komaj so se prebudile iz zimskega spanja. Te so precej cenili, ker so bile nežne in so imele odrt, rdeče skoke. Trnovčani so žabe, ki so jih lovili o sv. Jožetu, uvrščali že v drugi lov in »plavke« so bile zanje najdonosnejše. Kasneje so prišle na vrsto zelenkaste in marogaste, ki so jim stregli po življenju vse leto.

Letos žabji lov najbrže ne bo bogve kako uspešen, čeprav bi bil naravnost hvaležen posel za žolodec in denarnico. Marsikateri žabja mlaka se bo letos odalila, ker se žabarjeva roka ne bo mogla stegniti do nje. Toda tem več se je zadnje dni pojavljalo zanimanje za drugo postno dobroto.

Po vsej okolici so se razlezli mladi in stari nabiralci polžev. Z motiko, kratko lopato ali železno palico v roki kopljejo zemljo pod grmovjem in stikajo za polži, ki se spe zimsko spanje. Ponekod je pod grmovjem že vse razkopano, drugod je bil na delu površnež, ki ga je gnala naglica v bojzani, da bi ga tekmelec ne prehitel.

Meščani so se zadnja leta v svojih postnih jedeh precej pomehkužili in cenijo se imele večnoma le ribe: od trle polenove do slastne sardelice v olju, to je bilo še primerno za njihov žolodec. Vsekakor jim ni bilo mnogo oporekati, posebno če so bile te dobrote zalite z žlahtno kapljico. Toda ribce zadnje čase ne silijo več v Ljubljano, kar pa jih še pride, so tako »slane«.

da so večini nedosegljive. Ni čudno, da se stare lepe tradicije z lahkoto spet uveljavljajo.

Primerno pripravljeni so polži izvrstna jed. Cenili so jih že stari Rimljani. Posebej za velikonočni postni čas so jih v srednjem veku in kasneje rešili zlasti samostani po severni Nemčiji. Samostanski bratje so poleg posvetitve svojih misli božjim rečem utegnili še vedno misliti tudi na dobroto tostranstva. Veliki ljubitelji polžev so bili in so še Francozi, ki so znani kot največji gurmani. Na polžjih »farmah« so redili na tisoče polžev. Kot posebne specialitete so veljali polži kuhani v vinu in polžji zrezki.

Tudi v teh krajih je polžereja nekoč cvetela in domašala lepe dohodke in užitke. V bohinskem kotu, so jih čez zimo redili v ovsa, da so bili belji in rumeni kakor maslo. Poleti so po vrtovih izkopali široke jame, ki so jih prekrili s pokrovom, pletenim iz šibja. V jame so metali odpadke od solate in polže. Ko je pritisnil mrz, so se polži zartili v zemljo, odkoder so jih izkopali in spravili v zaboje ovska. Ko se polži prepustijo zimskemu počitku, prevleče odprtno svoje hišice z apnenčasto zaporo. Zanimivo je, kako ta žival kljub tej trdi pregraji srka iz ovska dobro jedro. V zaboju so namreč po končani reji našli vedno mnogo plev použitega ovska.

Tako je bilo nekoč in ko bi hoteli danes obnovljati splošne tradicije, bi prišli v nemalo zadrego. Oves nam je potreben pač za bolj nujno živalsko in človeško prehrano. Tako so danes polžarji navezani na naravo samo.

Polžev leze po svetu na milijarde. Saj se preučevalci živalstva ne strinjajo niti, koliko vrst jih je. Nekateri pravijo, da jih živi še okoli 5000 vrst, od teh 3000 s hišico, drugi pa navajajo še znatno višje številke. Užiten je le nekaj vrst, med njimi kot najboljše so polži, ki žive po vinogradih z veliko rumeno ali rjavkasto hišico. Zadržujejo se najraje po gričevnatem svetu, v travi ali grmovju. Jeseni se zakopajo 15 do 30 cm globoko v zemljo in trajajo njih zimsko spanje do aprila ali maja. Maja ali junija pa že ležejo jajčeca v zemljo. Enako užiten je vrtni polž, ki je velik škodljivec ter ga mnogi vrtnarji koristno pokrmijo perutnini.

Pripravljanje polžev kot posebne specialitete je bilo vedno posebna skrivnost največjih kuharskih strokovnjakov, ki so se udeleževali pri imenitni gospodi. Splošno je znanih več načinov, kako pripravimo na primer polžovo juho, polže s hrenom, s kislim zeljem in repo, pražene polže, polže z oljem in kisom in podobno. Užiten pa ni vse polžovo telo. Odstrani se glava in zadek.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA • TELEFON 22-41

Globoka filmska drama, Ena največjih sodobnih filmskih umetnin

Prva žena

Laurence Oliver — Jean Fontaine —

Hali izredne dolžine filma predstave v letih in nedeljo ob 14. 16. in 18.15 uri!

KINO UNION • TELEFON 22-21

Sancta Maria

Amadeo Nazzari, Conchita Montes, Armando Falconi, Germana Paolieri

KINO SLOGA • TELEFON 27-30

Dvojni spored!

POROČNO POTOVANJE

Oscilia Parker, Erik Linder

PONAREJEVALCI

James Newell

Radi velike dolžine obeh filmov, popoldanska predstava točno ob 16. uri

in njihove sindikalne organizacije. Procesa se je začela s pomočjo iz dveh cerkva, in sicer cerkve sv. Silvestra in sv. Kasiljana, župnij, v katerih so tržišča za zelenjavo in ribe. Povorki sta se potem združili na trgu Erberie, kjer so bili slovesno blagoslovljeni vrtni pridelki. Enaka slovesnost je sledila potem v ribarnici.

— **Poziv bolgarskim državljanom.** Bolgarsko poslanstvo v Romu je objavilo poziv na vse bolgarske državljane, ki bivajo v Italiji in ki doslej še niso uredili svoje vojaške obveznosti oziroma obvezne delovne službe, naj se obrnejo na pisarno poslanstva Via Nerva 4, Roma, do 26. marca najkasneje. Poslanstvo jim bo dostavilo potrebna obvestila.

— **Nad milijon otrok prejema dnevno obroke hrane v solah.** Šolske južne so se začele v pokrajini Sicilije 15. oktobra, po vsej Italiji pa 5. decembra. Na Ducejev ukaz je bilo dajanje južni podaljšano do konca šolskega leta. Doslej sprejema te obroke hrane v soli 1.070.518 otrok in je število napram lanskemu za 200.000 višje.

— **Olajšave za gojitelje in pridelovalce rcinusa.** Zrakoplovno ministrstvo je spoznavno s pristojnimi ministri, da bi čim bolj pospešilo obseg nasadov rastlin, iz katerih se prideluje rcinusovo seme, došlo za pridelovalce naslednje olajšave: za vsak sto rcinusovih semen prvotne kakovosti, ki bo pridelano v sedanjih kampanjah, bo pridelovalec prejel 200 lir nagrade. Vse seme, potrebno za bližnje setve, prejmejo kmetovalci brezplačno, če ga sami nimajo.

— **Smrt duhovnika, ki je bil učitelj Mussolinija.** V visoki starosti je umrl v Bielli duhovnik Cesare Travaini, ki je v svojih mladih letih poučeval v četrtem razredu osnovne šole v Faenzi Benita Mussolinija. Mussolinijev življenjepisec Ivon de Beyngnac mu je priznal, da je bil med prvimi učitelji Duceja, ki so zaslužili v njem njegovo močno osebnost in genialnost. Travaini je bil rojen v Maggati v Novarski pokrajini. Zaradi uboštva se je nekaj časa mudil v francoski Švici in se je vrnil v Italijo, ko je odslužil vojaški rok pri bersarjerih. 25letnega ga je spoznal don Bosco, ki ga je vzbujal in posvetil za duhovnika. V Bielli je don Travaini ustanovil salezijanski zavod.

— **Demantna poroka z 12 sinovi in 42 vnuki.** Zakonca Isacco in Pierina Dotti, stara 87 oziroma 78 let, bivačeta v Villa di Erbusco pri Bresciji sta praznovala demantno poroko. Imela sta in vzgojila 12 sinov, iz katerih izhaja sedaj že 42 vnukov in 4 pravnuki. Zivahen starček se s ponosom spominja, da je doživel čast, da je stražil ob mrtvaškem olju, na katerem je ležalo truplo Viktorja Emanuela II.

— **Zatemištev od 20.30 do 6.30 ure.** Notranje ministrstvo v Romu je poslalo navodila vsem pokrajinskim odborom za zaščito pred napadi iz zraka, po katerih se čas nočne zatemištev ureja do nadaljnjega v skladu s skrajšanjem noči. Zatemištev je obvezna v italijanskih pokrajinah od pretekle sobote naprej od 20.30 do 6.30 zjutraj.

— **Promocija.** V soboto sta bila na pravni fakulteti ljubljanske univerze promovirana za doktorja prava gg. Josip Vlah in Sergij Vilfan, oba iz Ljubljane. Čestitamo!

Iz Ljubljane

— **Iz Za slovo še malo snega.** Nekaj dni je bilo že tako toplo, da so bile postale zimске suknje pretežke. Naenkrat se je po ozračju zopet močno ohladilo, zapihala je mrzla burja in izdaj imajo že tri dni precej mrzlo vreme. Danes ponoči je pa rahlo snežilo in sneg je zopet pobelil zemljo. Pobeljene so bile tudi strehe ljubljanskih hiš. Na tleh je sneg že popoldne skopnel, čeprav je še vse dopoldne naletaval v drobnih snežinkah, na strehah se pa še drž. Zapadilo ga menda ne bo kaj prida, čeprav se krčevito vsiljuje, saj ni več časa za to.

— **Iz Za mestne revče je v spomin pokojnega velikeletnega člana Slava Kolarija podelilo mesto venca Zdrženje elektrotehničnih obrti 300 lir.** ga Leopoldina Lončar z Ulice stare pravde št. 5 je po poklonila 50 lir v počaščenje spomina pok. ge. Nine Klein. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

— **Iz Žitiskne kazenske za april je mest. na preskrbovalni urad začel raznašati večerjajno soboto, zato pa opozarjamo vse družinske glavarje in člane, naj takoj pripravijo glave živilskih nakaznic za mesec februar (ne za marec) in potrebni denar, namreč po 30 centesimov za vsako živilsko nakaznico, tako za navadno kot za dodatno, da dostavljalcem ne bo treba po nepotrebnem čakati in s tem zavlačevati naglega dostavljanja.**

Nabava surovin za neracionirano tekstilno blago

V nabedi za neracionirano prodajo tekstilnih izdelkov, oblačilnih predmetov in obutve z dne 8. novembra 1941-XX so imenoma navedeni oblačilni predmeti in tekstilni izdelki (tabele B), ki se prodajajo brez odvzema odrezkov oblačilne izkaznice. Da se uravna proizvodnja tega neracioniranega tekstilnega blaga in prilagodi kolikor mogoče dejanski potrebni, je Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino z okrožnico, ki je bila izdana 17. t. m. odredil, da se predpisi okrožnice z dne 9. januarja t. l. ne uporabljajo samo

pri konfekcijskih proizvajalcih in izdelovalcih industrijskega ali obrtnega značaja, če prodajajo neposredno občinstvu, temveč tudi pri onih, ki ne prodajajo neposredno občinstvu. Okrožnica z dne 9. januarja določa, kako si konfekcijski proizvajalci, ki prodajajo neposredno občinstvu, nabavijo potrebne surovine. Pri tej priliki določa Visoki komisariat, da se morajo teh predpisov držati tudi vsa industrijska ali obrtna podjetja, ki prodajajo neposredno občinstvu ali ne.

kadar nabavljajo racionirano blago za tehnično uporabo. Zato si bodo morali proizvajalci, ki so doslej dobivali racionirano manufakturno blago pri proizvajalcih in gostih na podlagi prijave nabavnih pogodb ali po predpisanim splošnem postopku za nabavo racioniranega blaga, odslej nabavljati blago z nabavnimi boni, ki jih je izdala Trgovinska industrijska zbornica na osnovi »nabavnih dovolilnic pisem«, ki jih izda državna federacija za dotično stroko.

Nova organizacija mestnih podjetij

Pomembna določila o mestnih podjetjih v novem statutu, sprejetem na radnji seji mestnega sveta

Ljubljana, 23. marca. Ljubljanska mestna podjetja so dobila nov statut, ki je prilagojen zakonu o mestnih občinah in ki bo nedvomno zanimal tudi široko javnost. Statut je bil sprejet brez ugovorov in razprave.

V splošnih določilih je rečeno, da mestna občina organizira svoja podjetja in zavode ločeno od upravno političnega skrbstvenega udeleževanja v samostojno, upravno, organizacijsko in gospodarsko enoto, pod imenom »Mestna podjetja, Ljubljana« (MP). Namen MP je, po določilih zakona o mestnih občinah upravljanje mestnih zavodov, naprav in obratov splošno koristnega značaja s komunalno političnih vidikov, toda po načinu in načelih sodone zasebnega gospodarskega tehnika. Evidenice, ki uporabljajo za svoja posloplja napeljuje in obratovanje nepremičnine mestnega zaklada, plačujejo za to letni prispevek, kakor je predpisano v proračunu mestnega zaklada. Mestna podjetja zastopa na zunan predstnik mestne občine, odnosno podpredstnik, če je predsednik zadržan.

Organi mestnih podjetij so: upravni odbor, nadzorni odbor in ravnatelj. Upravni odbor je stalen v smislu zakona o mestnih občin in njegovi sklepi veljajo kot sklepi mestnega sveta v okviru določil § 95 zakona o mestnih občinah. Upravni odbor sklepa, vodi posle in upravlja premoženje MP po določilih statuta, posluje po smernicah, ki jih sklene mestni svet ter po navodilih predsednika mestne občine. Upravljanje podobnih in pomožnih poslov je prepuščeno vodstvu posameznih evidenc MP. Upravnemu odboru je posebej pridržano, da proučuje zadeve MP, spadajoče v območje mestnega sveta in sestavlja predloge. Razen tega sestavlja letni program rednih del, določeni v očitku proračuna MP. Določa cene izdelkov ter delu, kolikor niso tarifnega značaja. Sklepa vse pogodbe, ki niso pridržane mestnemu svetu. Oddaja tudi nabavke in dela do zneska 250.000 L in odloča o odpisih neizterljivih terjatev do zneska 10.000 L. Odobruje investicije in inventarne nakupe, ki niso določeni po proračunu, do zneska 50.000 L. Upravni odbor je tudi pristojen odobravati spremembe v letnem proračunu MP za kritje izdatkov do 250.000 L. Skratka, upravni odbor sklepa o vseh poslih, ki niso izrecno pridržani mestnemu svetu. Upravni

odbor sestavljajo: predsednik mestne občine, 8 do 12 članov mestnega sveta kot odborniki, izvoljeni na seji mestnega sveta za proračunsko dobo, in magistratni ravnatelj s posvetovalnim glasom. S prenehanjem članstva mestnega sveta preneha tudi članstvo upravnega odbora MP. — Upravni odbor lahko izvoli izmed svojih članov izvršilni odbor, sestojec se iz 3 do 5 članov. Izvršilni odbor opravlja posle, ki mu jih upravni odbor posebej poveri. Za posamezne gospodarske evidenc MP upravni odbor izvoli izmed svojih članov poslovne komisije, ki nadzirajo poslovanje posameznih gospodarskih evidenc in predlagajo upravnemu odboru potrebne ukrepe.

Nadzorni odbor MP sestavlja 5 članov, ki jih voli mestni svet iz svoje srede. Člani nadzornega odbora si izvolijo predsednika in podpredsednika. Nadzorni odbor nadzoruje vse poslovanje MP, preverja računovodstvo, in opravlja skontrolo blaginje. O svojem delovanju in ugotovitvah poroča mestnemu svetu. Če odkrije kakšne nerednosti v poslovanju MP, je nadzorni odbor dolžan takoj obvestiti predsednika mestne občine in ukreniti vse v zaščito ogroženih ali že oškodovanih koristi. MP, odnosno mestne občine. Nadzorni odbor se sestaja k rednim sejam vsaj vsak drugi mesec enkrat, k izrednim pa po potrebi.

Poslovno leto MP se krije s proračunskim letom mestne občine. — Vodstvo posameznih evidenc MP je neposredno odgovorno za pravilno in gospodarsko izvedbo poslov ob najbolj smotni uporabi vseh sredstev, ki jih ima. O zadevah splošnega značaja, ki se tičejo vseh evidenc MP, so se vodstva prizadele evidenc dolžna sporazumeti, preden predložijo zadevo upravnemu odboru MP v odločitev. Prav tako so dolžni sporazumeti se v vseh drugih vprašanjih svojega območja, ki zahtevajo enotno rešitev za več evidenc.

Prve volitve upravnega in nadzornega odbora MP po tem statutu bodo na prvi seji mestnega sveta, ki bo sledila dnevu, ko dobi statut obvezno moč. Statut bo uveljavljen z izpolnitvijo določil § 91 zakona o mestnih občinah. Hkrati bodo razveljavljeni vsi dosedajni pravilniki za posamezna podjetja mestne občine, kolikor nasprotujejo temu statutu. Prenehajo pa tudi poslovti dosedajni upravni odbori mestnih podjetij.

O alpskih prebivalcih

Ze v predzgodovinski dobi je prodrli človek v gore. O tem pričajo stavbe na koleh ob gorskih jezerih in votlinske naselbine v raznih alpskih krajih. Po Hallstattu in Salzkammergutima ima starejša železna doba svoje ime, toda mnjenja o nosilcih te kulture so deljena, čeprav je bilo odkopanih 2.500 grobov z bogatimi najdeninami. Zadnji alea so našli celo vrsto novih okostnjakov, ki jih je privatni docent dr. Hannes Schneider temeljito proučil. Pršel je do zanimivih zaključkov. O tem je poročal nedavno v predavanju na nemški alpski univerzi v Inomestu.

Dr. Schneiderju se je zdelo posebno čudno veliko število dolgih lobanj med ljudmi iz hallstattske dobe, živčnimi pred 800 do 1500 leti pred Kristusom. Ta posebnost kaže na pripadnike nordijske ne pa d'anske rase. Prebivalci hallstattske kraja torej niso bili ilirci, kakor se splošno misli, temveč po vsej verjetnosti Germani. V podkrepitev svoje teorije je opozarjal dr. Schneider na odlično sklepno ploskvico na zgornjem delu členka, ki jo imajo že zdaj Tirolci do 35%. Dr. Schneider je mnenja, da ta formacija kosti ni nastala zaradi čepenja prebivalcev votlin, kakor so mislili doslej učenjaki, temveč zaradi posebne obremenitve gležnjev med hojo v hrib. To je torej značilnost nekaterih gorcev.

Pozneje so pa prodrli v Alpe Kelti, ki jih delimo v Karne, Helvete, Norike in Vinidelicje. Te so pa pregnali iz naseljenih gorskih kotlin Aleman, Bajuvar, Burgundi in Langobardi, torej germanske plemena. Zdal prebivalci v alpskih deželah okrog 10.000.000 ljudi in tako so Alpe najgostejše naseljene visoke pogorje na svetu. V rasnem pogledu je to izrazita mešanica nordijskih, dinarskih, ostiških in na jugu tudi sredozemskih elementov. Ostanli prvotnik prebivalcev so se ohranili v Ladinu in Dolomiti in Retoromanih v Graubündenu. Iz tega sledi, da je bil vpliv nordijske rase na izoblikovanje alpskega prebivalstva mnogo večji, kakor so učenjaki doslej mislili.

Prometna omejitev za avtoizvožke

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XX št. 291 in glede na člen 2. svoje navedbe z dne 30. oktobra 1941-XX št. 135:

Čl. 1. Prepoveduje se promet avtonajemščkov.

Čl. 2. Promet avtoizvožkov je dovoljen samo v me ah občinskega ozemlja.

Čl. 3. Poveljništva kr. karabinjerjev smejo izdajati posebna prometna dovolila za nujni prvce jettikov, ranjencev, bolnikov in umobolnih oseb, če za te prevoze v kraju ni drugih prikladnih vozilnih sredstev na razpolago (ambulancičnih avtomobilov). Za take prevoze morajo tvrdke, ki razdejujejo tekoče potivo, izročiti na pisмено zahtevo poveljništva kr. karabinjerjev potrebno količino bencina. Zgoraj omenjena posebna prometna dovolila se smejo izdajati samo v dokazanih primerih potrebe in morata biti v njih navedena proga in za opravo vožnje neobhodno potrebni čas. Bencin se

sme dovoliti samo v količini, ki je neogibno potrebna za opravo vožnje.

Čl. 4. Nepremenjene ostane kazenske določbe iz poslednjega odstavka člena 2. navedbe z dne 30. oktobra 1941-XX št. 135 zoper kršitelje določb iz prednjih členov.

Čl. 5. Ta naredba stopi v veljavo v petih dneh po drevi objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana 12. marca 1942-XX.

Visoki komisar Emilio Graziosi

Dober žolodec prenese vse

V neko bolnico v Triestu so pripeljali 23-letnega mladeniča s hudimi bolečinami v žolodec. Dolgo ni mogel zdravnik spraviti iz njega kaj mu je, končno je pa je priznal, da je požrl dvojce škarij, dva kovanca, polno pest kamenčkov, nekaj kosov stekla in dve igli. Ni pa vedel povedati, kaj ga je napotilo k temu. Rentgeniziranje je namreč pokazalo, da je govoril resnico. Operirali so ga in operacija je šla gladko.

„PAPRIKA MARICH“

PEPE ROSSO ITALIANO GARENTITO PURO	ITALIJANSKI RDECI POPER ZAJAMČENO CIST
---	---

In vendita nelle
migliori drogherie
TORRE ANN. CENTRALE (NAPOLI)
DITTA M. MARICH

ANGINO PECTORIS

all'prso tesno zelo
uspešno pozdravite, če
pijete dnevno Ambro-
zevo medico, ki jo do-
bite pristno, le v Me-
darni, Ljubljana, 21-
dovska ulica 6.

PREMOG DRVA

I. Pogačnik
LJUBLJANA
Bohorjeva ulica 5
Telefon 20-59

Tutte le ciambelle rie-
scono col buco usando
Lievito BACKIN

Vsak šartelj mora uspeti pri
uporabi Dr. OETKER-jeve
pecilnega praška "BACKIN"

Dr. OETKER & A. L. MILANO - V. Monte S. Genesio, 2

DNEVNE VESTI

— **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 22 z dne 18. marca 1942-XX, E. F. objavlja naredbo Visokega Komisarja: Prometna omejitev za avtonajemščke in za avtoizvožke.

— **Odvetniška vest.** Odbor Advokatske zbornice v Ljubljani je dovolil g. dr. Vinu Zorcu, advokatu iz Ribnice na Dolenjskem, takojšnje preselitve v Ljubljano, Francišanska ulica 10.

— **Steklenec od piva so, kakor že svojčas uradno objavljeno, last pivovarn in niso kupljive, niti se jih ne sme uporabljati v kake druge vrste.** — Za naš promet izgubljene steklenice so zlasti sedaj nenadomestljive, ker jih ni mogoče nadomestiti z novim nakupom. Zato prosimo vse, ki hranijo ali uporabljajo naše steklenice, da nam jih vrnejo odnosno sporoče proti vrtnitvi stroškov za obvestilo, kje se nahajajo. — D. d. pivovarne Union, Ljubljana.

— **Naročniki korenja (samo tisti, ki so ga naročili in plačali) naj se zglase v ponedeljek 23. t. m. v pisarni »Zgoze«.** Za druge korenja ni.

— **Hrvatski narodni praznik 10. aprila.** Osnodni odbor za proslavo prve obletnice ustanovitve Neodvisne Države Hrvatske, ki bo 10. aprila, je izdal za organizacijo te velike narodne svečanosti okvirno odredbo, po kateri bodo morala prirediti na predvečer narodnega praznika 9. aprila vsa občinska zastopstva, javne korporacije in društva svečana spominna zborovanja, na katerih bo sklenjeno, da mora storiti vsaka korporacija v trajen pomin na osvoboditev Hrvatske kakršnokoli delo v korist skupnosti. Zjutraj 10. aprila bodo zvonili zvonovi vseh hrvatskih cerkva v proslavo prvega hrvatskega narodnega praznika. Dopoldne bodo po vseh cerkvah zahvalne službe božje. Popoldne je določeno za milobitni glave. Čim prej se obrnem na svojega pravnega zastopnika, da bo štiti moje interese...

Nadaljevala je tako, razsodna, pametna in odločna, z jasnim pogledom na svoje načrte. V nji se je pojavila nova žena. Žena, ki gotovo ni bila niti krhka, niti slabotna, niti strta po nesreči. Borila se je z njo spretno in našla je v sebi dovolj moči, da jo je odvračala od sebe.

Lorient jo je ves iz sebe opazoval. Ob pogledu na njo ga je kar mrzla spreletaval.

Ne nisem poročen z rajčico, je pomislil, temveč z dobrim trgovcem. In naenkrat je spoznal, kako je neroden, neumen, in smešen v svoji naduti nezmotljivosti. Lidija je imela prav za prav prav. Bila je zares prelepa, da bi se odrekla razkošju. Na to bi bil moral milostiti že prej.

— Čuj, dušica, — je dejal in se prisiljeno nasmešnil. — Moram se ti tisočkrat opravičiti. Lagal sem, saj sploh nisem propuščen. To naj bi bila samo preizkušnja, da bi videl, ali znaš trezno prepoznati tudi tak položaj... Preizkušnjo si prestala imenitno.

Lidija ga je presenečeno pogledala. Njene krasne oči so se za hip zaliskrile od jeze, potem se je pa zasmejala in skomignila z rameni.

— Vedela sem, da me ne poznaš, — je dejala.

Stopila je k niemu, ga objela zelo nežno, zelo tierno:

— Od srca me vesel, da to ni res. Neizrečeno bi mi bilo želi, če bi ne mogla več živeti s teboj.

V šoli za zaščitne sestre

V Ljubljanski pokrajini je zaposlenih okrog 60 absolventk te šole — šola je dala že 180 zaščitnih sester

Ljubljana, 23. marca

O tej šoli javnost ne zve mnogo, zavod pa zasluži po svojem značaju in pomenu, da vas seznanimo z njim. Šola za zaščitne sestre v Ljubljani spada med posebne strokovne učne zavode, ki poslujejo po zakonu o strokovnih šolah za pomožne osebe v socialni in zdravstveni službi. Reporter je obiskal šolo, ki ima svoje prostore v Tönnesovi hiši, v Knafljevi ulici (prej Dvořakova ulica). Da je tam šola, ne vedo nekateri tudi v bližnji okolici. Na zunaj nas opozarja na šolo samo skromen napis.

Šola v stanovanjski hiši

Šolski prostori so v stanovanjski hiši. Šola ima že precej zanimivo zgodovino. Bila je ustanovljena pod okriljem Zavoda za zdravstveno zaščito mater in otrok v Lipičevi ulici. Tam je pa v malem poslopiju delovalo več ustanov in šola je bila že v začetku zelo na tistem. Vendar niso mogli dolgo najti drugih zavodov. Šele 1. 1934 so se preselili v šentpetrsko vojašnico, kjer so se pa tudi le začasno naselili. 1. 1937 so se preselili v Tönnesovo hišo. Šola zavzema skupno z internatom vse nadstropje precej velike hiše in nekaj sob imajo tudi v podstrešju. Nimajo pa kletnih prostorov in ne primernih shramb za gospodinjinske namene. Upoštevati moramo, da je bila hiša zidana v stanovanjske namene in zato prostori ne morejo primerno služiti sedanjim posebnim namenom.

Dekliški internat

Čim vstopiš na tih, temačni hodnik, te zajame vzdušje dekliskih internatov; povsod vladata red in šolska tišina. Ti prostori se pa na prvi pogled razlikujejo od navadnih učilnic, šolskih hodnikov in stopnišč. Vse je čisto kakor v sanatoriju, tla se blešče, pohištvo je snažno belu in nikjer ni nobene navlake. Bilo je dopoldne in edina učilnica, ki jo šola premore, je bila prazna. Gojenke so bile zaposlene pri praktičnem delu v zdravstvenih socialnih zavodih in bolnici. Pouk se deli na prakso in teorijo; lahko bi rekli, da je to neke vrste delovna šola. Teoretičen pouk je dopoldne. V internatu ostanje dopoldne le dekleta, ki so bila zaposlena ponoči v bolniški službi ter so potrebna počitka, ali če katera oboli. Ob 12.30 se pa zberejo v obednici, kjer se tudi vse blišči od beline in snage. Ta obednica služi sicer za drugo učilnico, česar pa opoldne ne prepoznaš.

Šola triletna

Šola je triletna, toda prostora je le za dva letnika. Zavod združen z internatom bi potreboval mnogo več prostorov. Računati je treba da z upravo in učnimi močmi ter gojenkami mora biti prostora za okrog 40 oseb. V enem letniku je najmanj po 15 gojenk in če bi bil uveden pouk v vseh letnikih hkrati, bi potrebovali še precej večje prostore. Toda, četudi bi ne uvedli pouka v vseh treh letnikih v enem šolskem letu, bi zavod vendar potreboval druge, večje in posebnim potrebam prilagojene prostore, to se pravi pravo šolo. Zdej morajo plačevati najemnino za šolske in internatske prostore in najbrž bi vsota enake višine morda bila dovolj visoka za anuitete stavbnega posojila. Prej ali slej bo zavod nedvomno dobil primerne prostore, kjer bo učno delo neovirano in mogoča tudi lažja uprava, kar se tiče gospodinjstva. Ker se gojenke dele le na dva letnika v enem šolskem letu, ne morejo tudi sprejemati novih učenk vsako leto. Tako je imela šola v šolskem letu 1940-41 drugi in tretji letnik, v sedanjem šolskem letu (1941-42) je pa pouk v prvem in tretjem letniku. Prihodnje leto bo pouk v prvem in drugem letniku, v naslednjem letu pa zopet ne bodo sprejemali gojenk v prvi letnik.

Razvoj šole

V začetku, ko še ni bila v veljavi sedanja zakonodaja, je bila šola nekaj časa le enoletna — ustanovljena je bila leta 1924 — potem je imela nekaj let dva letnika, z zakonom za pomožne osebe v socialni in zdravstveni službi iz leta 1930 je pa bil predpisan učni načrt za triletno šolo. Ta zakon, ki je bil nekoliko spremenjen, odnosno dopolnjen 1. 1937, obsega 4 vrste strokovnih šol za izsoljanje osebja za zdravstveno in socialno službo. Naša šola za zaščitne sestre je imenovana v napačnem prevodu zakonskega besedila »šola za strežnice«, vendar je njeno uradno ime šola za zaščitne sestre. Zaščitna sestra je nekaj več kakor le bolniška strežnica, saj je usposobljena tudi za socialno zdravstveno delo, ki spada v delokrog socialno zdravstvenih zavodov, n. pr. protituberkuloznih dispencerjev, zdravstvenih domov, oddelka za zaščito učencev, Zavoda za

V učilnici šole za zaščitne sestre

zdravstveno zaščito mater in otrok itd. Šola za zaščitne sestre v Ljubljani je bila edina v bivši dravski banovini, v bivši Jugoslaviji so pa bile 4. Šola za zaščitne sestre je enaka srednji šoli z opravljenim zrelostnim izpitom glede kvalifikacije za uradniški položaj v socialno zdravstveni službi.

Pogoji za sprejem

Šola z internatom spada pod okrilje Higienškega zavoda. Učence sprejemajo na podlagi prošnje. Vsako leto je že več mesecev pred začetkom šolskega leta, ko sprejemajo gojenke v 1. letnik, objavljen v Službenem listu razpis za sprejem Pogoji, da prosilci ugrade, so mora imeti najmanj nižjo srednjo ali meščkansko šolo z završnim ali tečajnim izpitom, mora biti popolno duševno in telesno zdrava itd. prošnji mora priložiti vse potrebne dokumente. Če je po končani šoli bila kje zaposlena, mora navesti tudi to, črnino, če je živel doma. Prošenja je navadno vselej več kakor lahko sprejmejo učenci. Čeprav je zdaj delokrog šole manjši, je bilo pred začetkom sedanjega šolskega leta vendar poslan h še vedno mnogo prošnje za sprejem. Oskrbnina je sorazmerno nizka, posamezne revne gojenke, ki ne morejo plačevati oskrbnine, pa uživajo tudi podporo Visokega komisarjata.

Potrebna je ljubezen do poklica

Dekle, ki se hoče posvetiti poklicu zaščitne sestre, bi si ga naj izbralo v globljega nagiba, iz ljubezni do posebnih zalog — ki nikakor niso lahke — zaščitne sestre. Zato pa tudi sprejemajo v šolo dekleta, ki so že razsodnejša; v šolo sprejemajo gojenke v starosti od 18 do 24 let. Opozoriti je treba, da ta šola ni pripravljajna za zakon, kakor so n. pr. nekatere gospodinjinske šole, toda usposobljenost, ki jo gojenka pridobi v tej šoli, ji lahko zelo koristi, če se se hoče posvetiti zakonskemu življenju, saj bi vsaka mati morala znati pravilno negovati dojenčka, streči bolnika in imeti vsaj splošno higieniko izobrazbo. Dekleta, ki bi rada postale zaščitne sestre, bi se morala zavedati, da ta poklic ni lahek ter da zahteva čedega človeka, mnogo samozatajevanja, res prave ljubezni do bližnjega. Vzemimo samo primer zaščitne sestre, zaposlene v protituberkuloznem dispencerju; vedno ima opravka z bolniki, obolenimi za nevarno kužno boleznijo. Obiskovati mora bolnike na domovih, jih izsledovati, poučevati revne ljudi, napotiti bolnike k zdravniku — in pri tem naleteti na neštete težave. Zaščitna sestra mora imeti dobre živce, mora biti dobrega telesnega zdravja, da zmaga telesne napore in da je odporna proti nalezljivim boleznim. Toda ne sme se tudi bati žrtve, ne naporov, ne boleznij. Zaščitna sestra mora imeti smisel za socialno delo in mora znati ravnati s preprostimi ljudmi. Za delo na terenu, med ljudstvom, mora imeti zaščitna sestra ljubezen, da ni površna ter da se dela ne izogiba in mora biti zanižna. Zato je potrebna še posebna inteligenca, tako da sama izobrazba na sebi ne more biti dovolj. Zaradi tega morajo skrbno izbirati med prosilkami, kolikor je sploh mogoče prosilke presoditi po prošnji za sprejem v šolo.

Mnogo se morajo učiti

Teoretičnega pouka, ki je prilagojen potrebam usposobljenosti zaščitne sestre, je sorazmerno mnogo. Težko je reči, ali so učenci v kateri drugi strokovni šoli zaposleni bolj kakor te gojenke. Dopoldne mo-

dištvu. V drugem letniku so predavanja o higieni, o kožnih in spolnih boleznih ter o živčnih in duševnih boleznih. V tretjem letniku so predavanja o epidemiologiji in profilaksi, psihologiji in pedagogiji, sociologiji in splošni zakonodaji, socialni in zdravstveni zakonodaji itd. Ze iz tega je razvidno, da se gojenke v tem zavodu z vsoto resnostjo pripravljajo na težek poklic.

Izgledi za zaposlitev

Zdej je v zavodu 34 gojenk, po 17 v vsakem letniku. Računati je treba, da šola zapusti približno 15 absolventk na leto. Ali lahko dobe vse zaposlitev? Vedeti moramo, da se vse zaščitne sestre ne posvete poklicu, odnosno, da se nekatere pozneje omože ter zapuste zaposlitev. Ze zaradi tega ne moremo govoriti o nadprodukciji. Vedeti bi moramo tudi, da zdravstvena pomožnega osebja ne bo še dolgo dovolj, zlasti če se bo socialno zdravstvena služba še izpopolnila in se bo organizacijsko omrežje zdravstvenih občin še bolj gosto razpredlo. Razen tega bo prej ali slej prodrla zahteva, da morajo dobiti zaposlitev zaščitne sestre v zavodih, kjer so zdaj na njihovih mestih že zaposlene bolniške strežnice, ki imajo le praktično usposobljenost. Sicer pa zaščitne sestre lahko najdejo zaposlitev tudi v drugih pokrajinah. Ljubljanska šola je doslej dala že 180 zaščitnih sester. Okrog 60 absolvent je zaposlenih v Ljubljanski pokrajini. Glede na vse to smemo soditi, da bi ne bilo nadprodukcije, četudi bi mela šola vsako leto po tri letnike.

Šol za zaščitne sestre v Ljubljani je treba pripisovati v veliki meri, da je bilo pri nas mogoče organizirati tako dobro socialno zdravstveno službo po deželi in v mestih pod okriljem številnih socialno zdravstvenih zavodih kajti brez primerno usposobljenega pomožnega osebja v socialno zdravstveni službi bi to delo ne bilo uspešno in v nekaterih primerih niti nemogoče.

Angleški čajni monopol v nevarnosti

Čajne plantaže v Vzhodni Aziji izgubljene — Kontingenti brez robe

Izguba Malajskega polotoka je zadala smrten udarec angleškemu monopolu na kavčuk in cin. Novi uspehi japonskih čet so pa omajali tudi stebre angleškega čajnega gospodarstva. Težišče pridelovanja čaja je v vzhodnoazijskem prostoru. Na prvem mestu je v tem pogledu Angleška Indija, ki ji sledita Ceylon in Nizozemska Indija. Precej čaja se prideluje tudi na Japonskem in Kitajskem. Položaj na svetovnem čajnem trgu je bil lani pod vplivom prizadevanja Anglije in Združenih držav, da bi nakupili čim večje zaloge čaja. Da bi se to tekmovanje olajšalo in odstranilo vse morebitne ovire, izvirajoče iz mednarodne pogodbe o čaju, je določil mednarodni čajni odbor izvozni kontingent od 31. marca 1942 na 110 odstotkov. Za leto 1942-43 pa znaša izvozni kontingent celo 125 odstotkov. Osnovni kontingent za Angleško Indijo naj bi znašal 383.242.916 funtov, za Ceylon 251.588.012 in za Nizozemsko Indijo 173.597.000 funtov. Pri izvozu kvoti 125% bi torej lahko teoretično natožili na ladje iz Angleške Indije 473 milijonov 53.645 funtov čaja, s Ceylona

314.485.015 in z Nizozemske Indije 216 milijonov 996.250 funtov.

V strokovnih krogih prav nič ne dvomi, o tem, da gre tu zgolj za teorijo. Tobak je treba posebno skrbno zaviti in natovariti, da se ne nalezijo vlage ali vonja po čem drugem. Ze lani se je čutilo pri natovarjanju čaja občutno pomanjkanje ladij. Položaj se je pa v tem pogledu od lani še močno poslabšal. Mednarodni čajni odbor je opravil samo teoretično delo, ko je opustil za izvoz 125 odstotkov zalog. Čaja namreč ni mogoče izvoziti že zato ne, ker ga izvozne dežele toliko nimajo. Na drugi strani pa primanjkuje kot rečeno ladij.

Če poleg tega pomislimo, da je Java že kapitulirala, da trkajo japonske čete v Burmi na vrata Indije in da si je priborilo japonsko vojno brodogradništvo v Indijskem oceanu važna oporišča, s katerih bo lahko ogražalo pomorski promet iz Indije in Ceylona, lahko samo ugotovimo, da postaja položaj angleških držav v pogledu čaja od dne do dne neugodnejši. Tam, kjer so kontingenti samo na papirju, brez blaga, čaja pač ni mogoče kuhati.

Umetno namakanje zemlje v Bolgariji

Mnoge reke so zajezili, da izkoriščejo vodno silo in namakajo zemljo

Strašne poplave v kotlini pri Vidinu so obrnile nase pozornost bolgarske javnosti in oblasti so se začele spet ukvarjati z mislijo zgraditi močne nasipe povsod tam, kjer nastanejo po vsakem večjem deževju ali tajanju ledu poplave. Nekatere poplave izpostavljenosti doline hočejo sploh zaježiti in tako v bodoče preprečiti vsako nevarnost, da bi voda zalila cele kraje ter povzročila mnogo škodo, kakor se je to zgodilo z Vidinom. Vprašanje nasipov in jezov je važno zlasti za riževa polja v južni Bolgariji, ker omogočajo v suhih poletjih redno umetno namakanje zemlje. Zato imajo že zdaj v Bolgariji zajezjenih mnogo hudournikov in dolin, druge pa nameravajo čim prej zaježiti. Bolgarsko poljedelstvo ima velik interes na teh delih, ki jih organizira in vodi oddelek za vodne naprave pri ministrstvu javnih del.

Na Donavi je zgrajenih več jezov, ki služijo deloma zelo nizko ležeča polja in trav-

nike in sicer pri vasi Orehovo, kjer je zaščiten pred poplavami 2000 ha zemlje, dalje pri Borilovu, kjer črpa jo na ozemlju 800 ha pronicajočo vodo in v kotlini pri Karaboasu, kjer je umetno okušene 17.000 ha zemlje. Pripravlja se pa osušitev kotlin pri Vidinu, Svištovu, Vardinu ob Donavi in Neseberu ob Črnem morju. Tu so se pričela dela že pred leti in bi bila najbrže že končana, če bi jih ne bila zadržala vojna. Začenjajo se pa tudi že dela na osušitvi manjših kotlin ob Donavi, kjer bodo pridobili 35.000 ha rodovitne zemlje, ki je zdaj večinoma močvirnata ali pa izpostavljena nevarnosti poplav.

Ob rekah Marici pa morajo zemljo umetno namakati s pomočjo velikih črpalk. Tu so večinoma riževa polja, ki zahtevajo mnogo vlage. Ministrstvo javnih del ima že pripravljene načrte velikih naprav za umetno namakanje zemlje ob rekah Marici, Strumi in Tundji. Enake namakalne na-

prave so že zgrajene ali pa se še grade ob rekah Mesta v okolici Kjustendila, pri Rusi, Lomu, Dupnici in drugih krajih. Tu bodo umetno namakali 16.680 ha zemlje. Regulacijska dela so se pričela malone ob vseh bolgarskih rekah in vodi jih 21 vodnih zadrug.

Največji jez, ki ga zdaj grade v Bolgariji, je oni pri Belj Iskri v Rilemskem pogorju. Pomemben je tudi načrt zaježevanja reke Rosice v severni Bolgariji ob severnem vzhodju Balkanskega pogorja. Zid tega jezusa bo visok 45 m in zapiral bo umetno jezero, v katerem bo 150.000.000 kub. m vode. Po 3.6 km dolgem predoru bo napeljana voda iz doline reke Rosice v dolino Osama. V obeh dolinah bodo umetno namakali prostrana zemljišča, skupaj nad 30.000 ha. Ob jezusa pri vasi Gersko Kosovo in pri vasi Krasno Gradiste bosta zgrajeni elektrarni s kapaciteto po 6000 HP, ki bosta dajali 30.000.000 kwh energije. Tako bo preskrbljen z električno energijo vsa plevenski okraj. Stroški bodo znašali okrog 400 milijonov levov in dela bodo trajala štiri leta. Modelske preiskave za te vodne naprave so napravili v Nemčiji.

Za ta dela bo prispevalo kmetijsko ministrstvo 100 milijonov levov iz dodatnega državnega proračuna za leto 1941. Kmetije, ki imajo posestva v območju nameravanih vodnih naprav, bodo prispevali tudi 100 milijonov, ostala denarna sredstva se bodo pa dobila v obliki dolgoročnega posojila, ki bo zanj jamčila država. Kmetom bo predpisana višina prispevka po določbah zakona o vodnih zadrugah. Vsi zainteresirani kmetovalci morajo biti člani vodnih zadrug. Prispevki se bodo računali po obsegu zemljišča, ki ga bo treba umetno namakati in vplačani morajo biti v 15 letih. Denar se pa potrebuje takoj in zato bo najelo glavno ravnanstvo za gradnjo vodnih naprav na račun prispevkov zainteresiranih kmetovalcev in dolgoročnega posojila pri bolgarski Kmetijski in zadrugarski banki posebno posojilo.

Podoben načrti se pripravljajo za reko Topolnica in Tundja ter za Kamčijo v bližini mesta Preslava. V dolini te reke bodo umetno namakali 260 ha zemlje, a elektrarna s 500 HP bo dajala električni tok mestoma Sumen in Preslav ter okoliškim vasem.

Mrlič ga je brcnil

Nekaj čudnega se je pripetilo nedavno v Salernu. Uslužbenec nekega pogrebnega zavoda bi bil moral stati pri nekem mrliču na straži. Mrlič je že ležal v krsti na nizkem mrtvaškem odru. Čuvaj je sedel na pručico ob vnožju krste, obrnjen s hrbtom proti mrliču. Čez dobro uro so pa zaslišali stanovančič hiše pretresljiv krik in ko so prihiteli v sobo, kjer je ležal mrlič, so našli uslužbenca pogrebnega zavoda z okrvavljenim obrazom napol onesveščene.

Mož jim je povedal, da je bil na pručici zadremal. Naenkrat ga je pa mrlič sunil v hrbet. Ves prestrašen je planil pokonci in se hotel pognati iz sobe, pa je udaril z glavo ob vrata, da se je močno pobil. Sosedje so hiteli pogledat v sobo, kjer je ležal mrlič. Tam se ni bilo nič izpremenilo, mrlič je ležal v krsti kakor poprej, samo mrtvaški pri na nogah je bil premaknjen in ena noga je molela izpod njega. Poklicali so zdravnika, ki je ugotovil, da ne gre za primer navidezne smrti. Broc je pojasnil zdravnik kot nekaj izrednega, toda ne nadnaravnega. Šlo je za trenutno popustitev živčne otrlosti v mrličevi nogi, kar se pripeti zelo redko, izključeno pa ni.

Tajna pisma cesarice Elizabete

Okrožno sodišče v Brnu je izročilo oni dan nemškemu deželnemu sodišču v Brnu kaseto s habsburškimi rodbinskimi dokumenti. Kaseto je našel sekcijski šef dr. Slatin na gradu v Moravski Ostravi po smrti bivšega dvornega komornika cesarja Franca Jožefa kneza Rudolfa Lichtensteina. Na nji je napis: »V tej kaseti ni ničesar, kar bi se nanašalo na mojo rodbino ali kar bi bilo važno za njo. Ob moji smrti naj jo izroče moji dediči notarju in pri njem naj ostane zaprta do leta 1950. V tem letu naj jo prevzame član dunajske Akademije znanosti in vpričo sedmih drugih članov Akademije naj jo odpre.«

V kaseti shranjena pisma je našel cesar Franc Jožef po umoru cesarice Elizabete v njeni pisalni mizi. Prebrati jih ni hotel, ker je vedel, da jih je bila cesarica shranila kot svojo tajno. Knez Lichtenstein, kateremu je izročil to korespondenco, jo je spravil v kaseto in to čuva zdaj nemško deželno sodišče v Brnu. V pislih so najbrže važni podatki o zgodovini habsburškega vladarskega rodu.

B. Perowne:

16

Dr. Torridon igra za vse

Roman

»Rekel sem vam, da se bo vršilo delo, ki sem vam ga namenil, v okolici Nizze. Prav za prav mi je bil na misli Monte Carlo; ker pa iz svojih posebnih razlogov želite iti v Nizzo, se ne upiram, ako se rajši nastanite v tem mestu. Razen nekaj majhnih pogojev se lahko smatrate za neodvisnega. Eden izmed pogojev je gosposki nastop. Vse denar, ki ga v to potrebujete, vam dam na razpolago. Če se naselite v Nizzi, boste potrebovali za svoje vožnje v Monte Carlo avtomobil. Imeli ga boste, preden odidete iz Marseilla. Moja želja je, da si najamete vilo. Na voljo vam dam, da si jo izberete, kjer in kakršno vam drago. Da se le vozite v Monte Carlo igrat, vsega drugega mi ni mar.«

»Igrat?« je Roy osuplo ponovil.

»Da, da! Vse vaš opravke, dragi doktor, bo ta, da igrate v Monte Carlu. In ne za svoj denar, kot ste tako uspešno delali na ladjah, ampak za mojega.«

»Ali hočete, da pri tem preizkušam kak vaš sistem?«

»Niti v sanjah mi ne hodi na misel. Hočem samo, da igrate. To delate lahko po vsakem sistemu, ki vam godi. Igrajte v Nizzi, igrate v Cannesu, predvsem pa v Monte Carlu.«

»In če bom izgubljal.«

»Prav to, dragi prijatelj, je tisto, za kar mi gre!«

Roy je poskočil s postelje, na kateri je sedel. Globoko je potisnil roke v žep in krenil nekajkrat po sobi sem ter tja.

Gouverne se je nasmihal, kakor da ga ta pogled zabava, potem pa nadaljeval:

»Čudovito boste igrali vlogi, ki sem vam jo namenil! Mlad človek, bivši ladijski zdravnik, se je vrnil z vzhoda. Nemirna narava in nagnjenja, ki presegajo njegova finančna sredstva, so ga pripravila, da se je lotil nekoliko dvomljivih poslov z biseri; ker so se ti posli izkazali dobičkonosne, se hoče zdaj pozabavati kot velik gospod. Vsega tega niti ni moči imenovati »vlogi«. Saj ne bo treba drugega, kakor da ostanete to, kar ste.«

Roy je obstal in ga pogledal.

»Toda moji posli z biseri niso bili prav nič dobičkonosni.«

»Kdo bo tako mislil, doktor, kadar boste po izgubi nekaj tisoč frankov potegnili iz žepa tok, poln biservov, ga malce zlovoljno zavrtili na mizi in vprašali »croupierja«, ali vam jih lahko zamenja za igralne znamke?«

»Res naj tako storim?«

»Da. Teda, dragi Torridon, vas bodo kar najhitreje in najohzirnije odvedli v kraj. Vztrajali boste v svoji želji, da prodaste bisere in si zanje kupite novih znamk. Nato vas bodo vprašali, odkod jih imate.«

»Ali naj rečem, da sem jih nabral na Jutrovem?«

»Nikakor ne! Recite, da ste jih zaradi naložbe denarja kupili od gospoda Emanuela Pochela v Marseillu; v dokaz predložite pobotnico, ki sem vam jo dal. Nedvomno bodo telefonirali Pochelu, ki bo potrdil vašo navedbo. Kreditni urad v kazino bo zdaj presrečen, da vam more ustreči. Ko se bo raznesel glas — kajti v Monte Carlu se vsaka novica zelo naglo razširi — da imate bisere na prodaj, se vam bo nedvomno zgrnilo okrog vas mnogo ljudi, ki jih bodo želeli kupiti. Mimo tega bodo hoteli vedeti, kje ste jih dobili. Branili se boste povedati. Samo ravnanje kazna recite po pravici, da ste jih kupili od Pochela, in samo tam pokažite njegovo potrdilo. Sicer boste pa opazili, da ne bo nihče izmed tistih, ki bodo tiščali v vas, kdo ve kako radoveden, odkod so biseri. Cene, ki vam jih bodo ponujali, bodo nizke, a vi jih vendarle prodajte po en biser ali dva na en mah... brezbržno, kakor da jih imate tam, od koder ste vzeli te, še mnogo.«

»In potem?«

»To je vse, doktor. Vse, kar vam je storiti. Izgubite tisoč ali dva tisoč frankov in pokažite svoje bisere pri eni izmed ruletnih miz. Povejte ravnanje kazina in samo temu, drugim za nobeno ceno ne, da ste kupili bisere pri Pochelu. Mojega imena ne imenujte. Prav nikake laži ne terjam od vas.«

»In če bi dobival, namesto da izgubim?«

»Teda igrate dalje in čakajte, dokler se sreča ne obrne zoper vas. Obrnila se bo, doktor, obrnila!«

Gouverne se je tiho zasmejal. Cigareta mu je bila

dogorela, tako da je štrlel iz brade samo še zakravljeni pepel.

»Ko pride izguba, pokažite bisere. Potem igrate od časa do časa. Ni treba, da bi igrali vsak večer. Ne nastopajte kot blazen igralec. Ako boste trajno dobivali... tem bolje! Ko vam nekega dne povem, da je vaše delo končano, bo vsaka vsota, ki jo boste imeli v rokah, vaša last. Če bi bila manjša od tisoč pet sto dolarjev, vam doplačam razliko. To bo vaša odškodnina. Če boste imeli pri igri več sreče, tem bolje za vas. Kakršno koli vsoto bi imeli ob koncu dela v rokah, bo vaša. In, kakor sem vam rekel: nihče vam ne brani hoditi v »Soleil et Ombre«. Obiskujte gospodično Brookbyjevo, kolikor koli vas je volja. Zabavajte se. Ne bojte se, da bi se skrivala za to vašo nalogo kaka nepravilnost. O tem ni niti govora. Prepričali se boste, da je Pochelova pobotnica najboljšje pripravila... toda pokazati ga smete samo ravnanje kazina.«

Roy si je omočil ustnice.

»In koliko časa naj traja to delo?«

»Ne morem vam naprej povedati. Vilo skušajte najeti za mesec dni. Če bi se pa morali pogoditi za vse sezono, ne oporekam. Mislim, da boste imeli krasne počitnice. Končali jih boste s tisoč pet sto dolarji v žepu... ali jih bo pa še mnogo več! Zdej ste presenečeni. Nejeverni ste, osupli, polni suma... Razumem. Ni moči upati, da bi na prvi mah izprevideli, da ste nenavadno srečen fant. Toda verjemite mi, doktor, na častno besedo: srečni ste, da zlepa ne kdo tako!«